

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

zhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 25. septembra 1940

Cena posamezni številki din 150

Brez pravega razmaha

Nevšečni pojavi v vsakdanjem življenju dokazujejo, da beseda o izrednih in težkih časih ni le fraza, temveč kruta resnica. V takšnih časih so narodi, kakor uči zgodovina, vedno pozabljali na svoje vsakdanje razprtije ter skušali s složnim delom in s skupnimi močmi premagati težave, ki so jih rodile izredne razmere. Narodi so na ta način dosegli, da se je potencialna njih gospodarska sila, da so se vse ljudske sile bolj in učinkoviteje izkoristile.

Tudi danes vidimo, da delajo mnogi narodi tako, le pri nas takšnega delovanja še ne vidimo. Pri nas sicer mnogo govorimo o izrednih časih, še več o potrebi izrednih ukrepov, tudi potrebe složnega dela ne pozabljamo podarjati, toda do složnega dela se ne znamo povzpeti. Izredne razmere postajajo le bolj izgovor, da se podaljšujejo pooblastila, pa čeprav bi bila ta dostikrat čisto nepotrebna.

Posledica tega pa je, da ni v državi onega razmaha, onega gibanja, ki edino more dvigniti delavnost v državi tako, kakor jo zahtevajo izredni časi. Složno delo, ki bi moglo biti gonilna sila, da bi vsi stroji našega narodnega življenja delali s polno kapaciteto, da bi vsi gonilni jermenji na vseh transmisijah bili napeti, to složno delo se ne more uveljaviti. Tudi v najtežjih in v najbolj nevarnih razmerah še ni onega spoznanja, da nas vse veže ena usoda. Neki še vedno mislijo, da se morajo še spoštovati razni posebni interesi, pa najsi so še tako malenkostnega značaja v primeri z dogodki, ki jih preživljamo.

Bili so sicer storjeni nekateri poskusi, da bi se dal vsemu našemu življenju večji razmah, toda vsi ti poskusi so bili storjeni tako polovičarsko, tako enostransko in s tako malo prepričevalne sile, da niso mogli vlti v stroj našega nacionalnega življenja novih pogonskih sil. Zato tudi vidimo, da je večina vseh teh polovičarskih odredb (ostala tudi brez pravega rezultata in gospodarsko življenje še ni moglo priti do svojega reda.

S kasnimi upi se je n. pr. napovedovala protidraginjska akcija. Takoj bo draginje konec, kakor hitro bo izšla protidraginjska uredba. Toda bilo je drugače. Navzlic protidraginjski uredbi, kljub grmenju proti trgovcem, kljub izpolnitvam uredbe, je draginja rasla še nadalje in se ni ustavila niti danes, pa čeprav je med tem izšla v ta namen še cela vrsta drugih uredb in naredb.

Podobno je tudi z aprovizacijskim vprašanjem. Tako se je govorilo, kakor da bo to vprašanje že naslednji dan definitivno rešeno in odstavljeno z dnevnega reda. Je sicer mogoče precej zadovoljivo rešiti to vprašanje, toda le pod pogojem složnega dela vseh in v harmoničnem sodelovanju zasebne iniciative in uradov. Do takšnega dela pa ni prišlo in zato tudi aprovizacijsko vprašanje še ni rešeno.

Sedaj se nam zopet obljublja, da bo rešeno vprašanje naše zunanje trgovine, in sicer z uredbo o kontroli zunanje trgovine. Prav zelo moramo dvomiti, da se bo to doseglo, ker tudi po tej uredbi ne bo onega ustvarjajočega sodelovanja med zasebno iniciativo in

oblasti, kakor bi bilo treba želeli. Uredba z organizacijo obveznih združenj uvoznikov in izvoznikov takšno sodelovanje ne kako predvideva, toda za uveljavljanje te teoretične možnosti je premalo praktičnih možnosti. Dejansko se postavlja samo nov aparat, namesto da bi se že delujočim organizacijam in posameznikom dale nove možnosti razmaha.

Ni stvar v tem, da se to ali drugo kolo v stroju našega gospodarstva zavrti z večjo silo, temveč da vse kolesje deluje bo-

lje in hitreje, da ves stroj dela z večjo kapaciteto. Z drugimi besedami se pravi to, vsem ljudskim silam je treba dati nove možnosti udejstvovanja, in sicer resnične in uporabljive možnosti. Ne gre za to, da samo izgleda, kakor da se več dela, temveč treba je v resnici več delati in tudi mnogo boljše delati. Od tega zavisi vse!

Če pa se hoče to doseči, potem je treba ustvariti pogoje za složno delo vseh, potem je treba omogočiti, da more vsak brez posebnih ceremonij sodelovati. Danes

te možnosti ni in ljudje z najboljšo voljo ne morejo sodelovati, ker se ne puste blizu.

Samo resnično sodelovanje vseh more biti oni motor, ki požene vse narodne sile v gibanje, ki more ustvariti razmah, da bo oživilo naše gospodarsko življenje in se povečala proizvodnja. Zato pa je pravilna le ona akcija, ki prinaša razmah, in da se vedno bolj množijo vrste delovnih ljudi. Danes pa tega razmaha ni in zato ostajajo tudi najbolj pereča vprašanja nerešena.

oskrbo s premogom drugih interesentov prepustila odboru pri komisariatu za rude.

Konferenca je sklenila, da se pri pogajanjih z Nemčijo zopet dosežejo lanksi kontingenti ter da se pri pogajanjih strogo upoštevajo potrebe države. Potrošnja koksa in antracita naj se čim bolj omeji ter poveča proizvodnja domačega premoga kolikor je le mogoče.

Glede ustanovitve zajednice uvoznikov topilniške stroke ter centrale kot dveh posebnih organizacij je konferenca sklenila, da se prepusti odločitev o tem posebnemu odboru. V tem odboru so zastopani: Združenje rudnikov in topilnic, Združenje trgovcev z železnino, Zveza metalurških podjetij, obrtniške zbornice, Centrala industrijskih korporacij, Zveza rudarskih in metalurških podjetij banovine Hrvatske, banske oblasti v Zagrebu in Ljubljani ter zastopniki resornih ministrstev. Funkcija tega odbora je samo posvetovalnega značaja. Odbor naj prouči razmerje topilniške in premo-govne industrije ter vprašanje sodelovanja obeh teh strok. Odbor bo tudi izrekel svoje mnenje, če naj se ustanovi ena ali dve zajednici oz. ena ali dve centrali.

Zahteve plenuma zbornice v Skoplju

V Skoplju je bilo 22. in 23. septembra zasedanje plenuma Trgovinsko-industrijske zbornice v Skoplju. Zasedanje je otvoril predsednik Varošić, ki je v svojem govoru naglasil težke razmere, ki jih preživlja danes gospodarstvo ne samo pri nas, temveč po vsem svetu.

Tajnik zbornice Džordžević je v svojem referatu zlasti omenil dvoje vprašanj, ki zanimata Južno Srbijo, t. j. opij in tobak. Zahteval je odpoved ženevske konvencije ter svobodno notranjo trgovino z opijem.

Na koncu zasedanja je bila sprejeta naslednja resolucija:

Zbornični svet konstatira, da so gospodarski ljudje vardarske banovine pri današnjih izrednih razmerah v zelo težkem položaju, ki se je še bolj poslabšal zaradi nove gospodarske zakonodaje, ko se izdajajo novi gospodarski predpisi brez zaslišanja gospodarskih ustanov in organizacij. Nepopolni, nezadostni in neučinkoviti so tudi bili ukrepi, ki so se izdali za ureditev notranjega prometa. Zato smatra svet za potrebno, da se ukrene naslednje:

1. Država naj zagotovi oskrbo predelovalcev in trgovcev s potrebnimi surovinami in prometnimi predmeti.

2. Izdajo naj se potrebne uredbe z zakonsko močjo glede razdelitve prometnih dobrin potrošnikom.

3. Vse gospodarske uredbe naj se izdajo v soglasju in po predhodnem zaslišanju gospodarskih ustanov in organizacij.

4. Pri morebitnih nameranih uredbah naj se predvidi udeležba in bolj tesno sodelovanje legitimnih zastopnikov gospodarskih ustanov in organizacij pri izvajanju njih določb po pristojnih organih ter naj se v tem smislu spremene vse dosedanje uredbe.

5. Naj se ne dovoli objavljati nepreiskanih primerov špekulacij po dnevnem tisku, ker se s tem pri nezadostno informiranih potrošnikih ustvarja velika in nezaželena zmeda.

Nemogoča uredba Prijava sodišču še ni dokaz krivde

Objavljena je bila uredba o kaznovanju dejanj, s katerimi se ogroža redna preskrba z živili in ostalim blagom. Uredba ima samo dve člena, od katerih se glasi prvi:

Občna upravna oblastva prve stopnje kaznujejo z zaporom do 30 dni in denarno do 3000 dinarjev osebe, zoper katere se vloži ovadba na sodišče zaradi kaznivih dejanj po uredbi z zakonsko močjo o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, uredbi o kontroli cen, uredbi o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom in uredbi o oljnatem semenju in jedilnem olju, če spoznajo, da se s prijavljenim dejanjem ovira ali ogroža redna preskrba z živili in ostalim blagom.

Ob neizterljivosti se nadomesti denarna kazen z zaporom tako, da se računa na vsakih 100 dinarjev po en dan zapora.

Kazen iz prvega odstavka ne izključuje storilčeve kazenske odgovornosti, kolikor je v njegovem ravnanju dejanje, za katero izrekajo kazen redna sodišča.

Drugi člen določa, da stopi uredba v veljavo z njeno objavo v »Službenih novinah«, kar se je že zgodilo.

Razumemo, če je vlada odločena, da tudi s trdimi sankcijami zagotovi redno preskrbo prebivalstva z živili in drugimi potrebščinami. Toda (tudi pri najpogodnejšem umevanju tega prizadevanja se z gornjo uredbo v sedanjih obliki le ne moremo strinjati, ker vsebuje preveliko nevarnost, da se pravice državljanov ne bodo zadostno ščitile.

Po citirani uredbi imajo občna upravna oblastva I. stopnje pravico, da kaznujejo z zaporom in denarno osebne, zoper katere se vloži samo ovadba na sodišče zaradi kaznivih dejanj, če oblastva spoznajo, da se s prijavljenim dejanjem ovira redna preskrba z živili in ostalim blagom.

S tem se daje upravnemu oblastvu vsekakor prevelika pravica, kajti prijava sodišču še ne pomeni, da je prijava tudi utemeljena. Ravno te dni smo ponovno doživeli, da je sodišče oprostilo trgovce, proti katerim so bile vložene prijave zaradi kršitve v členu 1. naštetih uredb. Te oprostilne razsodbe je potrdilo tudi že višje sodišče in so postale pravomočne. Če pa sodišče ugotovi, da ni krivde, ne morejo izrekat za ta dejanja kazni upravne oblasti. Če bi se to dopuščalo, bi se kršili osnovni temelji prava.

Če je vsa zadeva prijavljena sodišču in je to itak že zavezano,

da jo reši v čim krajšem času, je čisto nepotrebno, da izreka svojo kazen še upravna oblast.

Uredba sama pravico izrekanja kazni na podlagi prijave sicer nekoliko omejuje s tem, ko pravi, da morajo izreči kazen, če spoznajo, da se s prijavljenim dejanjem ogroža preskrba z živili. Ta omejitev pa nikakor ne zadostuje, ker je spoznanje zelo relativen pojem in ker to spoznanje še ne dokazuje, da je preskrba v resnici ogrožena. Kazen pa se ne sme izrekat zaradi nekega mnenja, temveč le na podlagi dokaza ali ugotovitve, da je bilo kaznivo dejanje res izvršeno.

Silno nevarno je za spoštovanje

državljskih svoboščin, ki so z jamčene po ustavi, če se dajejo upravnim oblastem preširoka pooblastila. Zlasti v naših od strankarstva zelo razjedenih razmerah morejo takšna pooblastila povzročiti mnogo težkih krivic. Vsaka krivica pa ustvarja razpoloženje, ki nikakor ni koristno za konsolidacijo razmer. Zato se mora tudi gledati na to, da se ne izdajajo uredbe, ki bi mogle povzročati krivice.

Zato je potrebno, da se uvodoma omenjena uredba ukine oziroma spremenijo, ker na samo prijavo se ne sme kaznovati nihče. To je tudi v nasprotju z našo ustavo, ki je nobena uredba ne more spremeniti.

Oskrba države z rudarsko-topilniškimi surovinami

Pod predsedstvom načelnika direkcije za zunanjo trgovino dr. Krešimirja Hristića je bila v Beogradu konferenca o oskrbi države z rudarsko-topilniškimi surovinami. Konference so se udeležili zastopniki proizvajalcev, potrošnikov in trgovcev. Ljubljansko zbornico za TOI je zastopal na konferenci njen gen. tajnik Ivan Mohorič.

Konferenco je otvoril načelnik dr. Hristić, ki je poudarjal potrebo, da se naše gospodarstvo v sedanjih izrednih časih prilagodi metodam, ki so že v veljavi v drugih državah. Zlasti je potrebno, da se ustanove obvezne zajednice za posamezne gospodarske panoge, kakor to predvideva uredba o kontroli zunanje trgovine z dne 19. septembra. S tem bi se omogočilo izvajanje uredbe ter zagotovila reden uvoz in izvoz.

Ker je bila na dnevnem redu tudi debata o potrebi surovin v zvezi z našimi trgovinskimi pogajanjih z Nemčijo, so posamezni govorniki naglašali potrebo posameznih gospodarskih panog glede antracita, črnega premoga, koksa, surovega železa in drugih surovin za metalurško stroko.

Gen. tajnik Ivan Mohorič je poudaril, da je dravska banovina posebno zainteresirana na vseh teh vprašanjih, ker potroši 50% vsega uvoženega antracita in 40% vsega uvoženega koksa.

O potrebah banovine Hrvatske je govoril inž. Pilpel.

Glede oskrbe države s premogom se je v debati konstatiralo, da se je konferenca proizvajalcev in potrošnikov premoga že zedinila v tem, da se izda uredba z

zakonsko močjo, s katero bi se urejevale proizvodnja in potrošnja premoga v državi. Na tej konferenci je bilo sklenjeno, da se ustanovi pri komisariatu za rude in kovine odbor potrošnikov in proizvajalcev premoga ter zastopnikov zainteresiranih ministrstev.

Ustanovila bi se torej dva odbora, ki naj bi skrbela za pravilno oskrbo države s premogom: odbor pri komisariatu za rude in kovine ter zajednica uvoznikov premoga in metalurških surovin.

Glede izvajanja uredbe o kontroli zunanje trgovine in ustanovitve obvezne zajednice za vso rudarsko-topilniško stroko niso bila mnenja enotna. Vsi udeleženci na konferenci pa so bili soglasnega mnenja, naj bi se ustanovila zajednica, ki bi proučevala možnosti in potrebe uvoznikov z ozirom na gospodarski položaj doma in po svetu, dočim naj bi se vzporedno ustanovila centrala za uvoz potrebnih surovin, ki naj bi jih tudi razdeljevala med interese. Nesoglasje pa je bilo glede vprašanja, če se naj ustanovi za vso rudarsko-topilniško industrijo ena sama zajednica in centrala, ali pa naj se ustanovi za premog posebna centrala in ev. tudi posebna zajednica uvoznikov.

Izkazalo pa se je tudi, da zastopniki iz dravske banovine in banovine Hrvatske nimajo potrebnih pooblastil za rešitev tega vprašanja. Zato je bila debata predvsem načelna. Prevladalo je mnenje, da bi se obvezna zajednica rudarsko-metalurške stroke bavila samo z vprašanji oskrbe industrije s premogom in drugimi surovinami, dočim naj bi se skrb za

Nove količine za prodajo bencinske mešanice

Upravni odbor samostojne uprave državnih monopolov je določil količine, katere se bodo dajale na karte (kupone) za nakup bencinske mešanice, določene po odboru, kakor ga predvideva čl. 15. naredbe št. 3 o omejitvi prodaje tekočih goriv. Po tem sklepu se bodo začeli s 1. oktobrom 1940. na vsak kupon izdajale sledeče količine bencinske mešanice:

1. Na karte z eno rdečo vodoravno črto: na kupon s črko A 30 l, na kupon s črko B 40 l, na kupon s črko C 50 l in na kupon s črko D 60 l.

2. Na karte z dvema vodoravnima rdečima črtama: na kupon s črko A 10 l, na kupon s črko B 15 l, na kupon s črko C 20 l in na kupon s črko D 25 l.

3. Na karte, označene s tremi navpičnimi črtami: na kupon s črko A 7 l, na kupon s črko B 10 l, na kupon s črko C 15 l in na kupon s črko D 20 l.

4. Na karte z eno zeleno vodoravno črto: na kupon A 40 l, za kupon B 60 l, za kupon C 70 l in za kupon D 90 l.

5. Na karte z dvema vodoravnima zelenima črtama: na kupon A 30 l, na kupon B 40 l, na kupon C 50 l, na kupon D 65 l.

6. Na karte z eno črno vodoravno črto: na kupon A 2 l, na kupon B 4 l.

7. Na karte z dvema vodoravnima črnima črtama: na kupon A 1 l in na kupon B 2 l.

8. Na karte z rdečo označbo Avtobus: na kupon A 40 l, na kupon B 70 l, na kupon C 105 l in na kupon D 150 l.

S tem se izpreminjajo količine bencinske mešanice, ki so se izdajale na kupone od 1. aprila 1940. Navedene količine bencinske mešanice se bodo na izdajale na vsak kupon do nadaljnjega ukaza.

Trgovska in obrtna združenja in zakon o obvezni telesni vzgoji

Kr. banska uprava dravske banovine je poslala pod I/O. št. 118/1 z dne 12. septembra t. l. vsem mestnim poglavarstvom in vsem gg. sreskim načelnikom naslednjo okrožnico:

»Naročam Vam, da tamkajšnja trgovska in obrtna združenja opozorite na zakon o obvezni telesni vzgoji, v smislu katerega je dolžna vsa moška mladina od končane ljudske šole pa do končane 20. starostnega leta posejati obvezne telesnovzgojne tečaje.

Trgovska in obrtna združenja naj svojim članom priporočijo, da svojih vajencev in pomočnikov ne ovirajo pri izpolnjevanju njihove zakonite dolžnosti, ker bi sicer oblasti bile prisiljene, da proti njim postopajo s kazensko sankcijo § 22. zakona o obvezni telesni vzgoji. — Za bana pomočnik: Dr. Majcen s. r. c.

Anketa zaradi novih minimalnih mezd

Banska uprava v Ljubljani je s takojšnjo veljavo zvišala dosedanje osnovno mezdo od 2 na 4 din. Zaradi tega se bodo zvišale tudi vse minimalne mezde. Delavska zbornica je že sklicala konferenco delavskih organizacij ter so se te sporazumele glede višine novih minimalnih mezd, ki jih bodo predlagale na anketi, ki jo je v ta namen sklicala banska uprava.

Izvoz grozdja

Minister za trgovino in industrijo je na podlagi čl. 9. uredbe o kontroli sadja in sadnih proizvodov, namenjenih izvozu odobrilo, da se začne s 25. septembrom izvoz svežega grozdja »smederevke« ko tudi ostalih poznih vrst svežega namiznega grozdja. Pošiljke tega grozdja pa morajo popolnoma ustrezati s citirano uredbo predpisanim pogojem.

Naše gospodarstvo v I. polletju 1940

Iz poročila guverneria Narodne banke

Splošni pregled

Tudi pred koncem I. polletja so vplivali na našo gospodarsko aktivnost isti dogodki, ki so povzročili težkoče v I. tromesečju. Z vstopom Italije v vojno, še bolj pa z razširjenjo vojne na Sredozemsko morje, se je še bolj otežilo položaj našega gospodarstva. Zlasti se je to občutilo pri oskrbovanju naše države z industrijskimi surovinami, ker so se že do tedaj zelo skržena pota našega pomorskega prometa še bolj zožila.

Škodljivemu vplivu zunanjih dogodkov se je sredi leta pridružila še velika notranja težkoča: velik skok cen za živila in krmo. Zelo slaba žetev žitaric je postavila zelo ostro vprašanje prehrane prebivalstva ter je zato postala potrebna izredna intervencija države. Edino dobra letina koruze bi mogla zagotoviti prehrano prebivalstva in zagotoviti kmetovalcu in živinorejcu srednji dohodek. Od tega pa je odvisna tudi druga proizvodna delavnost v naši državi, zlasti pa produktivna sposobnost industrije živil, ki je bila dosedaj v poletu.

Sicer pa ob koncu I. polletja ni bilo večje motnje v naši industrijski delavnosti. K temu je mnogo pripomoglo vedno močno tuje povpraševanje po naših glavnih proizvodih, čeprav so tudi interesi narodne obrambe pripomogli, da se je mogla skoraj ves čas vzdržati polna zaposlenost naše industrije. V poletnih mesecih je bila sicer ponudba delovne sile nekoliko močnejša. Ta ponudba pa se ne bo ponovila, če bo letina koruze dobra. Za pravilno oceno letošnjega stanja v naši proizvodnji je zato treba počakati na uspeh letošnje letine.

Razvoj gospodarstva kažejo tudi naslednje važnejše indikacije, povečane ali zmanjšane v odstotkih (I. = september-junij 1939/40 proti sep.-juniju 1938/39, II. = I. polletje 1940, proti I. polletju 1939., III. = I. polletje 1938.):

	I.	II.	III.
	v odstotkih		
obtok bankovcev posojila pri Narodni banki	+46'4	+51'8	+18'5
žiro-računi NB	+34'6	+8'4	+10'5
promet na domačih borzih	-12'7	-10'8	-31'2
vse hranilne vloge	+5'1	+10'0	+3'4
vsi drž. dohodki	-10'5	-11'4	-1'8
indeks rudarske proizvodnje	+8'0	+12'3	+3'3
indeks topilniške proizvodnje	+6'9	+10'7	+8'4
indeks cen na debelo	+4'3	+19'5	+20'1
indeks cen na malo	+20'9	+29'1	-3'0
obseg zunanje trgovine	+14'0	+19'3	+3'7
vrednost zunanje trgovine	+1'1	+12'7	-8'2
število natovorjenih vagonov	+24'4	+40'4	-1'8
zavarovani del. v industriji	+14'0	+14'8	-2'2
	-0'4	+0'1	+1'3

Lesna industrija

Iz poročila guverneria Narodne banke o stanju našega gospodarstva v I. letošnjem polletju navajamo naslednje:

Na razvoj lesne industrije v 2. tromesečju 1940. so vplivali v glavnem isti činitelji ko v prvem. Proti koncu drugega tromesečja pa se je zaradi vstopa Italije v vojno položaj zelo spremenil, ker je bila čezmorska trgovina s tem onemogočena.

Dočim je bila doba od januarja do junija ena najboljših v lesni industriji, je nastalo v juliju popuščenje v poslih. Ta nagli in kratki od vojne povzročeni procvit potrjujejo vsa lesna podjetja v svojih poročilih, prav tako pa tudi statistika zunanje trgovine in izkazi o zaposlitvi delavcev. Do aprila je bilo število zavarovanih delavcev v lesni stroki še za 5'9% manjše ko v I. 1939., v aprilu pa je število zavarovancev naglo naraslo ter bilo za 19'1% višje. V maju in juniju je bilo število zavarovanih delavcev najbrže še višje.

Po poročilih velikih podjetij je bilo za 11% lesa več predelano v letošnjem I. polletju ko v lanskem, ki pa se tudi more smatrati kot ugodno. Manjše žage, ki delajo le za domače potrebe, pa niso mogle razviti svoje kapacitete v polni meri, ker na domačem trgu ni bilo povpraševanje veliko. Vse kaže, da je nagel dvig sečnje v aprilu vplival na razvoj cen stavbenega lesa, ker je padla cena jelovih desk od 204 koncem marca (indeks 1937. = 100%) na 180 koncem aprila in na 168 koncem maja. Razširjenje vojne na Sredozemsko morje je nakrat presekalo dotedanji razvoj na lesnem trgu. To so zlasti občutila podjetja, ki so izvažala les skozi jadranska pristanišča.

Zunanja trgovina je bila v drugem tromesečju močnejša ko v prvem. Šele proti koncu polletja so nehale uvažati les vse države zapadno od Italije in Nemčije. Celotni izvoz vseh vrst lesa je bil po količini v I. polletju večji za 41'0 odstotkov, po vrednosti zaradi dviga cen pa celo za 77'6%, ka-

kor je razvidno iz naslednje tabele:

Izvoz gozdnih proizvodov po vrstah:		I. polletje	
		1939	1940
	1000 tisoč	1000 tisoč	1000 tisoč
drva	47'1	10'6	141'5
stavbeni les	488'8	388'4	652'6
železniški pragi	19'6	19'3	8'7
lesni izdelki	2'8	16'2	4'7
ogljje	15'5	9'8	8'8
skupno	573'9	444'6	816'4

K temu je zlasti pripomogel povečan izvoz tehničnega lesa, nato pa drv in raznih lesnih izdelkov. Tuji nakupi oglja in železniških pragov so v tem polletju padli.

Italija, Madžarska in Nemčija so skoraj podvojile uvoz našega stavbenega lesa. Izvoz v Anglijo, Nizozemsko in Egipt se je dvignil v I. tromesečju, a je v II. zaradi političnih dogodkov padel. Padel je tudi izvoz v Argentino. Podrobne številke pa so razvidne iz naslednje tabele:

V katere države smo izvozili:		prvo polletje	
		1937	1938
		1000 tisoč	1000 tisoč
Argentina	16'7	18'8	21'5
Italija	98'1	83'1	118'0
Nemčija	87'4	65'4	41'8
Madžarska	26'3	25'5	45'7
Anglija	94'3	48'0	49'6
Egipt	13'1	6'7	14'8
Nizozemska	9'6	4'4	6'8
Grčija	13'0	14'6	21'3
druge države	68'2	54'1	68'6

Potrojeni izvoz drv v Italijo in Švico je posledica lanske ostre zime. Madžarska se to zimo ni obračala na nas, najbrže zato, ker razpolaga z gozdovi Podkarpatske Rusije. Izvoz železniških pragov je znatno nazadoval, ker sta Anglija in Francija ob koncu polletja popolnoma ustavile svoje nakupe. Tudi izvoz oglja je padel, ker ga Madžarska nič več ne uvaž. Nemčija in Italija sta svoji prejšnji postavki celo zvišali.

Naša izvozna trgovina je po mnenju guverneria Narodne banke dosegla zelo dobre rezultate, čeprav so ovirale izvoz zvišane železniške tarife, novo uvedene izvozne carine in visoki pomorski prevozni stroški. Organizirano povpraševanje, ki se bo v bodoče

pojavilo na vseh naših trgih pa grozi, da bo sedanje cene znatno vrglo. Velika podjetja zahtevajo zato, da se določijo minimalne cene za glavne lesne proizvode.

Cene posameznih lesnih vrst so se gibale neenakomerno. Z izjemo iglastega lesa so imeli vsi gozdni proizvodi čvrsto tendenco. Hrastove rezane bočnice so relativno najmanj skočile, od 96 poenov v avgustu 1939. na 109'7 v decembru in ohranile to raven do konca polletja (1937. = 100 %). Bukov parjen in rezan les se je dvignil od 94'0 v avgustu na 139'7 v marcu in ohranil to višino tudi

v naslednjih mesecih. Najbolj je skočila cena jelovih desk in sicer od 96 na 204 poenov, nato pa je iz prej navedenih razlogov začela padati. Bukova drva so se dvignila od 116'6 na 130'3 poena in to višino ohranila. Bukovo ogljje se je v ceni dvignilo od 100 poenov v avgustu na 225 v aprilu in ostalo na tej višini. Zanimivo je, da se ni niti ena teh cen spremenila v juliju, čeprav je izvoz znatno padel, a tudi proizvodnja.

Vzporedno z razvojem lesnega gospodarstva so bile tudi zvišane plače delavcem, zaposlenim v gozdovih in žagah.

Ob koncu julija so bili izdani ukrepi, da se domači trg za prihodnjo zimo oskrbi s kurivom. Urad za kontrolo cen je maksimalne cene na debelo. Pripravlja pa se tudi maksimiranje cen za premog, ki se v mestih vedno bolj uporablja.

Stanje tekstilne industrije

Od petega vojnega meseca dalje je nastalo nekako normaliziranje odnosov naše tekstilne industrije z drugimi preostalimi svobodnimi tržišči. To stanje se je nadaljevalo tudi v 2. tromesečju, kar se vidi tudi v relativno enakih količinah surovin, ki so bile uvožene v I. in 2. tromesečju. Tako je bilo uvoženo bombaža, volne in njunih prediv v 1. tromesečju 1940. 12.002 toni proti 12.649 tonam v 1. tromesečju 1939., v 2. tromesečju 1940. pa 8079 toni proti 8.599 tonam v 2. tromesečju 1939. Vendar pa je naša tekstilna industrija še vedno slabše preskrbljena s surovinami kakor v normalnih razmerah, ker je bil uvoz v 2. tromesečju ne samo manjši ko v 1., temveč manjkajo tudi one surovine, ki bi bile potrebne z ozirom na vedno večje potrebe našega prebivalstva. Če se presoja vsa doba od začetka vojne kot ena celota, potem se more reči, da se je odstotek zmanjšane uvoza znižal, in sicer od 31'4 na 19%.

Kakor do konca marca, tako smo bili tudi v 2. tromesečju najmanj preskrbljeni s surovimi vlakni in predivi iz jute in lana. V primeri z našim povprečnim uvozom v letih pred sedanjo vojno je padla naša oskrba z bombažem in bombažnim predivom na 78'5 odstotkov, naravne in umetne volne na 81'9%, jutinih in lanenih vlaken ter izdelkov na 53'7%, dočim se je uvoz naravne in umetne svile dvignil na 152'4%.

Kar se pa tiče tekstilnega blaga, se je uvoz zmanjšal v vseh vrstah blaga, razen tkanin iz naravne in umetne svile.

Po podatkih, ki so jih dala večja industrijska podjetja, je bila v letošnjem 1. tromesečju zaposlitev delavstva za 4'8% manjša ko v 1. lanskem tromesečju. Koncem 1. polletja pa je bilo manj zaposlenih delavcev že za 5'2%, kar dokazuje, da so se razmere še nadalje slabšale. Iste rezultate kaže tudi statistika SUZORja, ki navaja zmanjšanje zaposlitve delavstva za 5'5%.

Po podatkih SUZORja je zaposlenost najbolj padla v marcu 1940., ko se je zmanjšala zaposlitev delavstva za 7'1%.

Kako se je gibal uvoz tekstilnih surovin in izdelkov, kažejo naslednje številke:

Uvoz tekstilnih surovin in izdelkov.		prvo polletje	
		1939	1940
		1000 tisoč	1000 tisoč
bombaž:			
vlakna	9'7	118'3	13'4
predivo	7'8	181'5	4'1
tkanine	1'2	77'6	1'6
drugi predmeti	0'4	9'2	0'2
volna:			
surovine	2'5	65'1	2'1
predivo	1'0	66'5	0'2
tkanine	0'5	76'3	0'5
blago		8'5	0'1
svila:			
surovine		0'5	0'2
prediva	1'4	52'3	2'1
tkanine	0'01	6'7	0'01
blago	0'04	4'2	1'0
lan, konoplja, juta:			
surovine	0'5	4'2	1'2
predivo	2'3	41'3	0'9
tkanine	0'04	2'8	0'02
drugi predmeti	1'8	11'4	1'0
uvoz vseh tekstilij	29'8	727'5	20'0

Blago pod kontrolo

Čeprav smo že objavili seznam predmetov, ki so po čl. 4. uredbe o kontroli zaloge blaga in po uredbi o kontroli cen pod kontrolo cen, objavljamo ta seznam na prošnjo nekaterih naročnikov še enkrat. Pod kontrolo so ti predmeti:

1. kruh, moka, otrobi;
2. testenine, domače;
3. riž;
4. kava in njeni surogati, čaj;
5. jedilno olje, izvzemši v steklenicah in lit. vedrih (kantah) do 5 kg;
6. mast, sveže meso;
7. milo razen luksuznega;
8. sveče vseh vrst, parafin;
9. drva za kurjavo, premog;
10. Molino-american, tri vrste: 75 do 80 cm, I., II., III., 90 cm, I., II., III., 145 do 150 cm, I., II., III., 180 cm, I., II., III., 200 cm, I., II., III.;
11. srbsko platno, dve vrsti 42 do 45 cm;
12. platno, bombažovo beljeno, širine 70 do 200 cm;
13. pravi (modri) gradl dveh najcenejših vrst I., II.;
14. cic (kretan) dveh najcenejših vrst I., II.;
15. bombaževa preja;

16. sukanec od 200 do 1000 jardov vseh vrst, razen svilene;
17. flanela in barhent za obleke;
18. loden (šajak) in suknjo;
19. volna in volnena preja za pletenje in vezenje;
20. sekire;
21. lopate, kopače, kose, srpi motike;
22. žica valjana;
23. cveki (čavliji, žebliji), izvlečeni iz železne ali jeklene žice;
24. leseni stavbeni material;
25. zidna in strešna opeka;
26. železo vseh vrst v šipkah;
27. fasonirano železo, izvzemši nosilci vseh vrst v obliki U in T;
28. ratija in manila;
29. kakao v zrnju in prahu;
30. loj, kokosovo olje, parafin;
31. surovi bombaž in bombažna preja, ovčja volna in volnena preja;
32. surova juta in nerabljeni jutne vreče;
33. kavčuk in kavčukovi izdelki;
34. usnje vseh vrst;
35. kositer in bela pločevina.

Delajte za napredek trgovskih organizacij!

Politične vesti

O rimskih posvetovanjih v Ribbentropu z italijanskimi državniki se iz Berlina poročajo še naslednje podrobnosti: Na posvetovanjih se je ugotovilo, da ne more biti več govora o kompromisnem miru, temveč se bo vojna proti Angliji nadaljevala na vseh frontah. Pospešena totalitarna vojna je najkrajša pot do mira. Konkretno pa gre predvsem za rešitev naslednjih treh nalog: poostreje vojne proti Angliji, izključitev angleškega vpliva iz Evrope in vključitev Afrike v novi evropski sistem.

V rimskih krogih se govori, da bo najbrže v kratkem prišlo do osebnega sestanka med Hitlerjem, Mussolinijem in generalom Franco.

Italijanski zunanji minister grof Ciano odpušča ta teden v Berlin, kjer se bodo nadaljevali v Rimu začeti razgovori.

Nemški veleposlanik v Moskvi v. Schulenburg je prišel v Berlin, kjer ostane 10 dni.

Španska uradna agencija je demantirala vesti, da bo Španija v najkrajšem času vstopila v vojno na strani Nemčije in Italije. Minister Sunner je sicer imel v Berlinu zelo pristranske razgovore z nemškimi državniki, vendar pa niso bili ob tej priliki sprejeti nobeni sklepi o vstopu Španije v vojno.

Angleški kralj Jurij VI. je imel po radiu govor, v katerem je najprej omenil, da traja že leto dni vojna, ki jo je Anglija sprejela s prepričanjem in pravičnostjo svoje stvari. V tem letu so se odigrali zelo veliki dogodki in nekatere države so bile uničene. Vojna se je sedaj prenesla pred vrata Londona. Samo 20 milj je sovražnik oddaljen od angleške obale. Dan in noč napadajo nemška letala Anglijo. Dosti stvari pa je, ki dajejo Angliji pogum, da vztraja v borbi. Tu je omenil kralj simpatije, ki jih izkazujejo Amerika in vse dežele britanskega imperija. Nato se je kralj v zelo toplih besedah spomnil vseh mož in žen, ki opravljajo v teh težkih dneh z vso požrtvovalnostjo svoje dolžnosti. Vsi ti so junaki današnje dobe. V priznanje njih zasluge je ustanovil novo odlikovanje za ljudi v civilni službi, in sicer Jurijev križ in Jurijevo kolajno. London, ki preživlja največje trpljenje, je dokazal, da zasluži, da je prestolnica britanskega imperija. Ne delajo mesta samo njegovi zidovi, ki se morejo tudi podreti, temveč mesto dela duh njegovih prebivalcev. Duh Londona ostaja trden in odločen tudi v času največje stiske. Morejo se spremeniti v razvaline tudi najlepše palače, toda kljub vsem tem razvalinam bo obstajala še nadalje Anglija, ki bo še nadalje predstavljala pred svetom to, kar je. Nato se je kralj spomnil žrtev sedanje vojne ter nadaljeval: Preživljamo strašne dneve in morda bomo doživeli še strašnejše. Bliža se zima, mraz, toda bodimo hrabri, kajti po vsaki zimi pride pomlad. Prepričan je, da bo Vel. Britanija zmaga in vsi njeni zaupajo v Boga in nezlomljivost britanske zajednice.

Egiptski ministrski predsednik je izjavil, da se Egipt ne sme zapletati v vojno, če to ne zahtevajo njegovi interesi.

Egiptska vlada je proglasila vojnopravno stanje za vse egiptsko ozemlje.

»Popolo di Roma« piše, da je dobil transjordanški emir od Angležev nalog, da pridobi arabski svet za vojno proti Italiji. Emir da bi rad ta nalog Angležev izvršil, da pa nimajo drugi Arabci vanj zaupanja.

Nemci poročajo, da je prišlo blizu obale Francoskega Maroka do ostre bitke med francoskimi in angleškimi vojnimi ladjami. Francoške ladje so bile prisiljene, da so se umaknile v Dakar.

Berlinski listi silno ogorčeno obsojajo najnovejši angleški zračni napad na Berlin. Tako piše »Lokal-anzeiger«: Anglija bo kaznovana, kakor dosedaj še nihče ni bil kaznovan. Nemško maskevanje se more izreči z eno samo besedo: uničenje!

Nemški dopisni urad poroča, da so nemška letala vrgla od 10. avgusta dalje na Anglijo 25 milijonov kg bomb vseh kalibrov, od tega 15 milijonov kg na sam London.

Nemci so kot odgovor na bombni napad na Heidelberg bombardirali Cambridge. Berlin je imel v noči na terek štiri ure trajajoč alarm. Nemci pa so znova stopnjevali svoje napade na London in druga angleška mesta.

V Afriki so bile predvsem letalske akcije, večjih bojov pa ni bilo. Pred Dakar je prišel francoski general de Gaulle z večjim številom svojih čet ter v spremstvu močne eskadre angleških vojniških ladij. Pozval je guvernerja, da se

pridruži njegovemu gibanju. Na ta poziv pa je odgovoril guverner z ognjem. Prišlo je do boja. Poročila o izidu boja ter o trenutni situaciji pa še niso jasna.

Med Francosko in Japonsko je bil sklenjen glede prehoda japonskih čet skozi Indokino naslednji sporazum: 1. Japonska dobi v Indokini 3 letalska oporišča, v katerih sme imeti 6000 mož. Japonska ima pravico prehoda za svoje čete iz južne Kitajske skozi Indokino, in to po določenih poteh. Japonska sme izkrcati čete v Hajfengu in sme tu imeti določeno število vojske. Japonska priznava francosko upravo v Indokini.

Japonske čete so udrle skozi kitajsko ozemlje v Indokino. Francoske čete so se postavile v bran. Med tem pa je bil dosežen sporazum med Japonsko in Francijo ter so bili boji po 2 urah ustavljeni.

Nejasna je tudi situacija v Indokini. Pri Dondangu je prišlo do težkih bojov med Francozi in Japonci ter se je Francozom posre-

čilo, da so s protinapadom znova zavzeli Dondang. Japonsko poročilo pa pravi, da je bil odpor Francozov strel v boju, v katerem so se uporabljali tudi strupeni plini. Francozi so imeli nad 100 mrtvih, dočim so bile japonske izgube malenkostne.

Velika Britanija bo prepustila Združenim državam Singapur za oporišče. Zastopnik japonskega zunanjega ministrstva je k tej vesti pripomnil, da ne verjame, da bi se kaj takega zgodilo, ne da bi se primerno upoštevali japonski interesi.

Republikanski predsedniški kandidat Willkie je imel v San Franciscu govor, v katerem je ostro napadel Roosevelta, v zunanje-političnem oziru pa je popolnoma usvojil njegovo linijo. Dejal je, da morajo Združene države na vso moč podpirati Anglijo, ker je Anglija prva obrambna črta Združenih držav. Če bi Anglija propadla, bi ostale Združene države popol-

noma osamljene proti svetu, ki bi bil ves organiziran po totalitarnem sistemu. Zato morajo Združene države še bolj podpreti Anglijo.

Drž. tajnik Hull je izjavil na konferenci tiska, da je bil z vko-rakanjem japonskih čet v Indokino nasilno moten status quo na Daljnem vzhodu. Hull je pri tem opozoril, da hočejo Združene države Sev. Amerike ohraniti status quo na Daljnem vzhodu. Ni pa hotel podati nobene izjave o ukrepih, ki jih bodo za ohranitev prejšnjega položaja storile Združene države.

Čangkajska vlada je proglasila obsešno stanje nad obema pokrajinama, ki mejita na Indokino. Uradno glasilo kitajske vlade piše, da je kitajska vlada dovršila vse priprave za obrambo proti japonskemu napadu iz Indokine.

Vrhovni sovjet narodnih komisarjev je odobril vojni proračun v višini 57 milijard rubljev. V primeri z lanskim je proračun zvišan za 40%.

Priključitev Protektorata v nemško carinsko ozemlje

Pogodba o razdelitvi industrijskega trga

V listu »Der Neue Tag« poroča komisar državnega protektorata pri Osrednji zvezi češkomoravske industrije dr. Adolf Bernhard o sporazumu te industrije z nemško, avstrijsko in sudetsko industrijo glede ureditve enotnega trga med drugim sledeče:

Pogajanja o tem sporazumu so se pričela že v začetku letošnjega leta. Sporazum naj bi se uveljavil s posebno naredbo skladno z uredbo za staro Nemčijo z dne 6. marca 1940 o zaščiti trga v priključenih ozemljih. Pri pogajanjih se je upoštevalo načelo, da mora podjetnik sam skrbeti za to, kako se prilagodi spremenjenim razmeram. Zaščita se je priznavala samo tam, kjer bi odprava carin mogla zaradi konkurenčnega boja resno ogroziti katero izmed industrijskih vej, oziroma utegnili povzročiti celo ustavitve obratovanja v pomembnem številu podjetij. Popolna zaščita z zaporo dovoza se ni mogla priznati v nobenem primeru, ker bi bila pač še bolj učinkovala ko dosedanja carinska meja. Tudi tako imenovana pokrajinska zaščita, ki se je po zasedbi začasno priznala Sudetski pokrajini in Vzhodni marki, se je mogla Češko-moravskemu protektoratu priznati samo za redke izjeme, in to v nekakšni obliki kontingentov, ter le začasno.

Učinek tega sporazuma bo za posamezne industrijske veje različen. Na splošno bi se mogel označiti takole: 1. odjemno tržišče Protektorata in Slovaške ostane prvenstveno domačim, nemški trg pa nemškim proizvajalcem; 2. avstrijski trg bo za nekatere panoge skupen; 3. sudetski trg se bo uporabljal v nekih vejah industrije vzajemno s češkomoravskim, v mnogih vejah pa ostane dosedanja razmerje (kar pomeni priznanje enotnosti tega gospodarskega ozemlja kot v prejšnji državi CSR!); 4. v nekaterih primerih se določijo enostranski ali pa vzajemni kontingenti, a to le začasno, v odstotkih dobav iz l. 1937.; 5. v mnogih primerih se sklenejo dogovori za ureditev cen, oziroma se sprejme obveznost, da se cene ravno po vsakokratnih prevladujočih cenah dotičnega trga, na kar so že pristala tudi vrhovna oblastva za nadzorovanje cen.

V nekaj primerih je industrija Češkomoravske pristala na to, da vstopi v združenja, zveze, v kartele in na pristop k dogovorom glede cen nemške državne industrije ter zato lahko ostale zaščitne odredbe odpadejo. — 7. Nekatere vrste industrijsko sklenile le nekakšno propagandno zaščito, tako n. pr. proizvodnja zdravil, ki omeji propagando za gotove izdelke.

Prve točke sporazuma se torej nanašajo predvsem na tržišča in cene.

Druge polovica sporazuma se nanaša bolj na proizvodnjo samo in določa na primer točka 8. omejitve proizvodnje v mnogih vejah industrije zaradi pomanjkanja ali pa radi varčevanja surovin. Firme v Protektoratu bodo smele proizvajati le določene vrste izdelkov. — 9. V nekaterih pogodbah je določeno, da smejo poslovati na ozemlju vse nekdane CSR tudi nemške tvrdke. Za neke druge vrste blaga se pa nemška in avstrijska industrija odpovedujeta povečanju prometa nad razmerje iz zadnjih let. — 10. V nekih vejah industrijske proizvodnje se omejuje izvoz surovin, pri čemer se pa tudi nemška industrija obvezuje, da ne bo kupila suro-

vin, ki so tem deželah neobhodno potrebne. — 11. V nekaj redkih primerih se je dogovorila ustanovitev skupnih kartelov, ki bodo določevali porazdelitev trga.

Komisar dr. Bernhard priznava, da se bo češko-moravski trg oslabil. Proti preveliki oslavitvi trga pa se bodo izdajale tako imenovane prepovedi prenosa. Dosedanji postopek v izvozu in uvozu, ki ga izvaja nadzorovalni urad (Überwachungsstelle) pri trgovinskem ministrstvu proti pretiranemu uvažanju blaga iz tujine, oziroma proti prevelikemu izvažanju blaga in surovin iz Protektorata, ostane prehodno, a le za nekaj časa še v veljavi.

(Po »Frankfurter Z.«.)

Zasedbeni stroški v Franciji

Cl. 18. pogodbe o premirju med Francijo in Nemčijo določa, da plača stroške zasedbene armade Francija. Šele sedaj pa je bil objavljen s 25. avgustom datirani zakon, s katerim se ustanavlja poseben račun pri zakladnem uradu, pri katerem se vodijo vsi izdatki za okupacijsko nemško armado. Za kritje teh stroškov je bila podpisana med francosko državo in Francosko banko pogodba, po kateri daje banka državi poseben predjem v višini 50 milijard frankov. Ta predjem, ki se bo v izkazih banke posebej izkazoval, se bo kril z zakladnimi listi ter se ne obrestuje. Vendar pa dobi banka za kritje svojih manipulativnih stroškov pristojbino v višini 3 tisočink učinkovitega zneska dovoljenih predjemov. Vprašanje povrnitve tega predjema ostaja praktično odprto, ker se določa samo to, da se izvrši plačilo tega in drugih predjemov na podlagi konvencije z dne 12. novembra 1918.

Iz razglasa finančnega ministra je razvidno, da je nemška vlada

Sonce je vir zdravja, moči in lepote!

Slabo vreme onemogoča sončenje na prostem. — Prezaposlenost vam ne dovoli potovanja na morje ali v planine! Obvezajte se doma z našo patentirano ultravijolično obsevalko »ORIGINAL RUB«

Stane samo din 1200.— in je najcenejša obsevalna naprava te vrste. Za ta denar imate doma stalno sonce in zdravje, veselje in moč, ugodno občutje in nove življenjske sile.

Potemnitev kože že po par obsevanjih!

Dobavlja:

JUGOPATENT, Ljubljana, Dvorakova ulica 8.

določila zasedbene stroške dnevno na 20 milijonov RM in da se morajo ti stroški plačati od dneva sklenitve premirja, t. j. od 25. junija naprej. Ker je od zasedbenih oblasti določen tečaj marke na 20 frankov, znašajo dnevni stroški zasedbene vojske 400 milijonov frankov. Pri Francoski banki doseženi predjem bo torej zadostoval samo za 125 dni, od danes dalje torej samo še za 34 dni. Koncem oktobra bo torej morala francoska vlada najti nova sredstva za vzdrževanje nemške zasedbene armade.

Da si moremo predstavljati, kako velika obremenitev nastaja iz tega za francoske državne finance, treba primerjati zasedbene stroške z vojnimi izdatki in predvojnimi proračunom. Med vojno so znašali izdatki francoske države približno 1 milijardo frankov na dan, dočim znašajo zasedbeni stroški samo 40% te vsote. Francija torej prihrani 60% v primeri z vojnimi izdatki. Drugače pa izgleda stvar, če jo primerjamo s predvojnimi izdatki Francije, 400 milijonov dnevni izdatkov da na leto preračunano na vse leto 146 milijard frankov, kar je dvakrat več, kakor je znašal francoski proračun v miru in četrtina vseh francoskih dolgov. Če bo trajala nemška zasedba še dolgo časa, bo morala Francija napraviti silne napore, da zmaga zasedbene stroške. Za Nemčijo pomeni seveda izdatek 20 milijonov RM zmanjšanje nemških vojniških izdatkov za 600 milijonov RM na mesec.

More se smatrati, da pomeni ureditev zasedbenih izdatkov prvi korak za poenostavljenje francoskega denarništva. Zasedbene oblasti bodo dobile na ta način francoske bankovce in jim ne bo treba izdajati bonov nemških kreditnih blagajn. Rešiti pa bo še treba vprašanje zamenjave blagaj-

niških bonov v francoske franke. Kako velik je njih obtok ni znano, ker se ve le to, da so dale državne kreditne blagajne teh bonov v promet za 3 milijarde RM. Bistveni del teh bonov odpada na Francijo. Na vsak način se more konstatirati, da je v zasedenem ozemlju v prometu več državnih blagajniških bonov kakor pa francoskih bankovcev.

Ker se bodo zasedbeni stroški izdali v Franciji sami, najbrže sploh ne pride do vprašanja njih transferiranja. Del svojih prejemkov bodo v Franciji bivajočim nemški vojaki vsekakor pošiljali svojim rodbinam v Nemčiji. Ali se bo za ta denar našla neka posebna ureditev, še ni bilo objavljeno, kakor tudi še ni bilo povedano, v kateri valuti se morajo plačati zasedbeni stroški. Misli se pa, da bodo plačani ti stroški v frankih, ker se bodo ti zneski strošili tudi v Franciji. Možna pa je tudi, da se bodo morali zasedbeni stroški plačati v markah ali devizah ali celo v zlatu, nakar bi zasedbene oblasti zahtevale od Francoske banke samo toliko frankov, kolikor jih efektivno potrebujejo. Doker ni rešeno to vprašanje, si je komaj mogoče ustvariti jasno sliko o posledicah ureditve plačevanja zasedbenih stroškov.

(Po »N. Zürcher Zeitung«.)

Dobave - licitacije

Direkcija drž. železnic v Ljubljani, strojni oddelak, sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo raznega kavčuk-materiala.

Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo akumulatorja in žveplene kisline, radio materiala, materiala za hidroplanske radiopostaje; 3. oktobra 15.000 kilogramov fižola in do dne 4. oktobra 10.000 kg zdroba.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo bakrene pločevine, tračnikov, gumocevnega kabla, dvojno delujoče črpalke, vijakov z maticami, varovalnih patron, gumijevih cevi za kisik, spiralnih svetil, dvopolnih varovalnih omarič, okroglega in kvadratnega železa, preproge iz kavčuka, fasoniranega železa, varilne žice za avtoogeno varjenje, raznega elektrotehničnega materiala, avtomatskih sklepov, krtačic za elektromotorje ter azbestnih tesnil.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo zakovice, vijakov, bukovih parketov, prizidnih letvin in letvic, jekla v palicah, valovitih salonit-plošč, potrebsčin za umivalnice in klozete, portland-cementa, papirja občutljivega za svetlobo, firmeža, kalcijevega karbida; 7. oktobra ladijskega poda, spiralnih svetil, terazzo plošč, kotnega železa, keramičnih plošč, gumene transportnega traka; 14. oktobra strojnih svetil, veder za vodo ter obrobočkov za parni kompresor.

Direkcija drž. rudnika Senjski Rudnik sprejema do 1. oktobra ponudbe za dobavo 30.000 kg ovsa.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 1. oktobra ponudbe za dobavo jeklenih tračnic; 2. oktobra raznega barbarskega materiala, raznih čopičev, krede, svinčnikov, raznega papirja, raznega čistilnega materiala kakor metel, ščetk, platna in bombaza za čiščenje jeklene pocinkane vrvi, otiračev za noge iz koka, mila za pranje, lepila ter cinkovega belila v prahu, raznega vrvarskega materiala; 3. oktobra elektromateriala; 10. oktobra električne brusilnice, priprave za varjenje, diamanta za brušenje, mikroskopa, ročne povečala idr.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 10. oktobra ponudbe za dobavo raznih čopičev, raznih stekel za vodo- in oljekaze; 11. oktobra lesa za vesla, posod za pepel, posod in veder za olje, lopat idr.

LICITACIJE:

Dne 28. septembra bo v pisarni referenta inženjerje štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo del za postavitve dveh lesenih barak v Slovenjem Gradcu.

Dne 10. oktobra bo pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu licitacija za oddajo del za električno instalacijo in dobavo dvigala za sanatorij »Knez Pavle« pri Nišu.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Zvišana cena sladkorja

Na podlagi odst. 11. čl. 4. uredbe o spremembi in dopolnitvi uredbe o sladkorni repi ter zakona o državni trošarini z dne 19. avgusta 1939. je finančni minister predpisal, da morajo tovarne sladkorja pri prodaji sladkorja, proizvedenega v kampanji 1940/41, za vagonске pošiljke zaračunati 100 kg kristalnega sladkorja franko kupčeva postaja vključno državna trošarina, toda brez plačila skupnega davka, po 1330 din, za 100 kg sladkorja v kockah pa po istih pogojih 1495 dinarjev.

Nove fabrične cene so torej višje od dosedanjih, to pa zato, ker se je zvišala odkupna cena sladkorne repe za približno 43%.

Z ozirom na zvišane fabrične cene se bo zvišala cena sladkorja tudi v detajlni trgovini. Po vsej verjetnosti se bo v Ljubljani podražil sladkor za približno 2 din za kg, da bo veljal kg kristalnega sladkorja 16 din, kg sladkorja v kockah pa okoli 1750.

Denarstvo

Madžarska narodna banka

Iz izkaza Madžarske narodne banke je razvidno, da se je mešični portfelj banke od konca julija do konca avgusta povečal od 692,6 na 849,4 milijona pengov. Zlata in devizna podloga pa se je v istem času zmanjšala od 181,4 na 173,8 milijona pengov. Obtok bankovcev je narasel v tem času od 1157,7 na 1199,7 milijona pengov. V avgustu je Madžarska narodna banka plačala dogovorjeni obrok za zlato posojilo Banke za mednarodna plačila v Baslu. Ta dolg je znašal koncem leta 1933. 120 milijonov pengov in se je zaradi madžarskih plačil zmanjšal do konca leta 1939. na 66 milijonov pengov. Ko pa je Madžarska narodna banka v januarju 1939 svojo zlato podlogo v svojih knjigah ocenila za 50% višje, je tudi zvišala knjižno višino tega dolga na 99 milijonov pengov. Zaradi nadaljnjih plačil se je sedaj ta dolg znižal na 86,8 milijona pengov.

Odtok zlata v USA

Po zadnjih vesteh so ameriške zlate zaloge presegle že vsoto 21 milijard dolarjev. Od začetka vojne so narasle za 4-4 milijarde. V letu pred vojno je dosegel ta dotok samo 3,5 milijarde. Največji dotok zlata je bil v času francoskega poraza, ko je v enem mesecu prišla v USA cela milijarda zlata. Za naslednjo milijardo je bilo potrebnih že 73 dni. V zadnjih tednih pa je uvoz zlata nazadoval.

Likvidacija Mednarodne banke v Zagrebu bo sklenjena na prihodnjem obnem zboru njenih delničarjev.

Bolgarska narodna banka je znižala obrestno mero od 6 na 5-5%.

Bančni moratorij je bil v Belgiji znatno omiljen, za manjša plačila pa sploh odpravljen.

Borza v Amsterdamu je bila dne 16. t. m. zopet odprta. Dopustne pa so samo promptne kupčije, dočim so terminske prepovedane.

Sejmi in razstave

Dunajski jesenski velesejem je bil po uradnih podatkih letos najbolj obiskani nemški velesejem. Obiskalo ga je okoli 300.000 ljudi, dočim je dosegel lanski velesejem samo 200.000 obiskovalcev. Vseh razstavljalcev je bilo 2150. Na velesejmu je sodelovalo 14 držav.

Na velesejmu v Leipzigu je bilo nad 100.000 nemških kupcev. Od tujih kupcev je bilo največ Nizozemcev. Južnovzhodna Evropa je bila zastopana s 720 kupci. Po nemških podatkih so znašali vsi kupčijski zaključki 300 milijonov mark.

Tečaj nemške klirinške marke

zvišan na 17'82 din

Kar se je že dolgo napovedovalo, to se je sedaj zgodilo in na pogajanjih v Beogradu je bilo sklenjeno, da se tečaj nemške klirinške marke s 1. oktobrom zviša na 17'82 din.

Z zadoščenjem pa moramo postaviti, da so se zahteve uvoznikov upoštevale in se bodo obveznosti za že naročeno blago plačevale po starem tečaju.

O doseženem sporazumu glede novega tečaja klirinške marke je izdala Narodna banka naslednje obvestilo:

Pri zasedanju Jugoslovanske nemškega gospodarskega odbora v Beogradu je bilo sklenjeno, da bo znašal od 1. oktobra 1940 tečaj nemške marke 17'82 din. Po tem tečaju bo izvršeno plačevanje samo tistih blagovnih poslov, ki bodo zaključeni po 25. septembru letos, v kolikor je carinjenje blaga izvršeno po 30. septembru letos.

Razen tega je bilo določeno, da je treba blago, ki je bilo uvoženo in ocarinjeno do 30. septembra 1940 vključno, plačati z nabavo

nemških mark po tečaju 14'80 din, v kolikor se vplačilo dinarjev izvrši do 31. marca 1941. Prav tako se bo blago, ki je bilo naročeno do 25. septembra 1940 in čigar dobavni rok in plačilni rok padejo na dneve do 31. marca 1941, plačevalo po tečaju 14'80. Način določevanja izvršenih zaključkov in predložitev dokumentov bo devizno ravnanje strogo naknadno predpisalo.

Z ozirom na možnost, da na našem domačem tržišču ne bi bilo dovolj mark, je določeno, da zadostuje, če domači uvozniki do 31. marca 1941 položijo pri pooblaščenem zavodu protivrednost v dinarjih po 14'80 za eno RM, z ustrežajočimi opravičilnimi dokumenti.

Da bi se zagotovil potreben znesek nemških mark za plačevanje starega uvoza, je bilo sklenjeno, da se bo od novega izvoza tretjina obračunavala po tečaju 17'82 (novi konto), dve tretjini pa bodo obračunali po tečaju 14'80 (stari račun).

Maribor ne pride iz stavk

Res je, kar je te dni dejal star gospodarstvenik v Mariboru, da namreč naše mesto letos kar noče priti iz stavk. Komaj je en štrajk poravnal, že se zbirajo oblaki nad drugo gospodarsko panogo, kjer takisto prete delojemalci s prenehanjem dela. Vzrok je pa vedno isti: velika draginja zahteva zvišanje mezd in plač. Če pa tem zahtevam delodajalci ne morejo takoj ustreči, ker so tudi njim roke vezane, potem je križ in navadno je treba zabeležiti eno stavko več.

Stavbinski delavci so, kakor smo že poročali, v drugi polovici preteklega tedna začeli stavkati, da podpro zahteve svojih tovarišev pri gradnji Hutterjevega stanovanjskega bloka. Ni bilo prave simpatije za splošni štrajk stavbincev, kar se je pokazalo tudi v tem, da stavka že od vsega začetka ni bila enotna. Na marsikateri stavbi so delali dalje, ker mnogo delavcev ni hotelo utrpeti izgube na zaslužku, saj so poleti spričo dežja tolikokrat ostali prisiljeni doma. V ponedeljek so se delavci večinoma že vrnili nazaj in pridno grade dalje — po par dnevnih pavzi. Le tam, kjer je stavka izbruhnila, na Hutterjevem bloku še vedno stavkajo, toda poznavalci razmer trde, da bodo ta teden spet začeli delati, ker je Hutter takoj v začetku izjavil da je pripravljen zvišati mezde, ako gre stvar svojo normalno in za-

konito pot, t. j. če se zvišajo mezde s pogajanj, sporazumno.

Kakor je bilo pričakovati, so se pogajanja med krojaškimi mojstri in pomočniki razbila in slednji so zapustili delavnice. Pravih pogajanj še ni in menda jih sploh ne bo, ker se je že nad polovico mojstrov izjavilo, da sprejmejo zahteve pomočnikov, čeprav ne vsi v popolnem obsegu. Verjetno je, da bo tudi tu še ta teden štrajk končan.

Mariboru grozi tretja stavka. Z zahtevami so nastopili tudi brivski pomočniki, ki hočejo imeti najmanj 25% zvišanje sedanjih mezd. Tu je stvar resna, ker so mojstri le malo voljni ugoditi zahtevam nameštencev. Dejstvo je, da se že sedaj vedno več ljudi brije doma, kar je razvidno tudi iz dejstva, da se prodaja vedno več britvic. V damski stroki je zaposlenost še dokaj zadovoljiva, vendar naše žene in dekleta menda ne bodo tolikokrat hodile k brivcem po nove frizure, če se bodo cene občutno zvišale. Vsekakor je tudi tu položaj precej kočljiv, ker sta zaenkrat obe stranki nepopustljivi.

Tudi v nekaterih drugih panogah se opaža napetost zaradi zahtev po zvišanju prejemkov, vendar neposredno nove stavke še ne groze.

A. B.

Italijanska bombažna industrija

V Italiji je sedaj 5.350.552 vreten za bombaž in 130.565 mehaničnih stavev. S predelavo bombaža se bavi 1100 podjetij, ki izdelajo na leto 2 milijona stotov predvina in 1 milijardo metrov tkanine. V ta namen je potreben poldrugi milijon stotov surovega bombaža v vrednosti 800 milijonov lir. Italijanska bombažna industrija zaposluje 250.000 delavcev in 15.000 nameštencev, katerim plača na leto eno milijardo lir.

Pozor trgovci!

„Kvargle“

dobite edino le v glavni zalogi pri

G. A. STANISLAVSKEM, Ljubljana, Resljeva cesta št. 16.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje! Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci.

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

Doma in po svetu

Finančni minister dr. Šutej je na vprašanje novinarjev, če se pričakuje rekonstrukcija vlade, odgovoril naslednje: »Za osem mesecev se govori o rekonstrukciji vlade. V resnici pa ni nikake razlike med nazirani predstavniki vlade in podpredsednika dr. Mačka. Bil sem danes poldrugo uro pri predsedniku dr. Mačku ter sem mu referiral o vsem. Morem reči, da vlada med njim in predsednikom vlade ter med člani vlade popolno soglasje.

V Sofijo je prišla jugoslovanska poštna delegacija, ki so jo bolgarski poštni uradniki prisrčno pozdravili.

Veletrgovec Božidar Ravnikar v Celju, ki je bil obtožen, da je imel prevelike zaloge, je bil od sodišča oproščen, ker se je izkazalo, da ni imel večjih zalog, kakor bi jih smel imeti. Tako se po vrsti izkazujejo kot prazne razne obtožbe, ki so se te dni grmadile proti slovenskim trgovcem. Samo da bi povsod drugo bilo toliko solidnosti, kakor jo je v slovenski trgovini!

Nova papirnica se bo ustanovila v Sarajevu. Ban drinske banovine je že potrdil pravila družbe, ki bo zgradila papirnico.

Dva vagona polenovke sta prišla iz Nemčije v Split.

Bolgarska vlada je sklenila celo vrsto ukrepov, da se dvigne kmetijstvo Dobrudže. V ta namen bo dala domačemu prebivalstvu 1000 traktorjev ter 3000 plugov.

Rumunija je ustavila plovbo romunskih parnikov po Sredozemskem morju.

Velika radijska razstava je bila odprta v Milanu.

Angleška admiraliteta objavlja, da je sovražna podmornica potopila 600 milj od obale angleško ladjo, ki je vozila v Kanado angleške otroke. Zaradi viharnege vremena ter nastale eksplozije, ki je ubila mnogo članov posadke ter uničila tudi več rešilnih čolnov, večine otrok in posadke ni bilo mogoče rešiti. Od 90 otrok so rešili samo 7, od 400 oseb na ladji pa je utonilo 294. Tudi kapitan ladje je mrtev. Posebno tragičen je primer rodbine Grimmond. Njih hišo v Londonu je porušila bomba. Vseh pet otrok je bilo na ladji in vseh pet je utonilo. Njih oče, ki je star 42 let, se je sedaj prijavil kot prostovoljec v vojsko.

Iz Berlina odločno zanikajo, da bi ladjo torpedirala nemška podmornica, ker da nemške ladje napadajo samo oborožene trgovske ladje. Po berlinskem mnenju se je ladja potopila, ker je zadela na britansko mino.

Špansko ladjo »Almirante Carama« je potopila neznana podmornica. Od 90 mož posadke se je rešil samo en mornar, ki je izjavil, da je parnik potopila italijanska podmornica.

Angleško 1000tonsko korveto »Dundee« je potopila sovražna podmornica. Nekaj članov posadke je bilo ubitih.

Angleške oblasti v Singapuru so aretirale več japonskih državljanov zaradi špijonaže. Vest o teh aretacijah je povzročila na Japonskem silno ogorčenje. Japonska vlada je ostro protestirala proti aretaciji ter zahtevala njih preklc. Štirje aretiranci so tudi bili v resnici izpušeni.

Italijanski listi poročajo o vkrakanju japonskih čet v Indokino brez vseh komentarjev. Rimski politični krogi so mnenja, da bo zavzela Italija do teh dogodkov popolnoma nevtrarno stališče in v smislu prijateljstva, ki veže Italijo in Japonsko.

Bivši predsednik francoske vlade Daladier je bil prepeljan v Riom, kjer je bil zasiljen od sodišča. Obtožujejo ga predvsem, da je kriv, ker je pred in med vojno premalo skrbel za oborožitev Francije.

Svet ljudskih komisarjev je odredil, da se uvede na srednjih in višjih šolah pouk tujih jezikov. Učili se bodo nemški, francoski in angleški jezik. Od 1. 1943. dalje bo pouk enega teh jezikov obvezen.

Z naredbo sovjetske vlade je bil 25 konstruktorjem letal podeljen naslov doktorjev tehničnih ved.

Ze v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločila srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

Avstralski ministrski predsednik je po pravkar končanih avstralskih parlamentarnih volitvah izjavil, da pomeni rezultat volitev ljudsko glasovanje za nadaljevanje vojne z vso odločnostjo.

Angleški radio je poročal, da dobavljajo sedaj tvornice v USA Angliji mesečno po 500 letal, da pa jih bodo z novim letom dobavljale po 1000.

Sovjetski radio poroča, da je bila v ponedeljek odprta paroplovna zveza med Leningradom in Viborgom.

80.000 španskih beguncev iz nezasedene Francije bo odpotovalo v Mehiko, kakor hitro bodo francoske ladje na razpolago.

Vsi norveški vojni ujetniki so bili izpušeni. Vseh je bilo še 1900.

Ameriški Rdeči križ je dal za žrtve bombnih napadov na London 1 milijon funtov.

Izdelan je načrt za oskrbovanje prebivalstva in vojske z drvni

V Beogradu je bila konferenca zainteresiranih ministrstev in uradov, da se izdela načrt o oskrbi vojske in prebivalstva z drvni iz državnih gozdov. Dogovorjeni so bili tudi ukrepi za najhitrejšo izvajanje tega načrta. Predvideva se nadalje sodelovanje vojske ter centrale za kurjavo. (Včeraj je bila druga konferenca, da se določijo še drugi ukrepi, ki so potrebni za oskrbo prebivalstva in vojske z drvni. Ko bodo vsi ukrepi dogovorjeni, bo tudi objavljeno, kaj se bo storilo za preskrbo prebivalstva z drvni.

Zunanja trgovina

Iz Romunije smo prejeli od firme »Astra« večjo količino parafina. Trgovinsko ministrstvo je že zbralo podatke o potrebah posameznih podjetij. Na podlagi teh podatkov bo uvozni odbor Narodne banke sorazmerno razdelil ta parafin med posamezna podjetja.

6000 ton jekla bo dobavila Madžarska Jugoslaviji v zameno za železno rudo.

Bolgarsko trgovinsko ministrstvo je izdalo naredbo, s katero se zelo omejuje proizvodnja usnjarskih izdelkov, zlasti torbic in kovčgov. V bodoče se bo smelo to blago izdelovati samo s posebnim dovoljenjem trgovinskega ministrstva.

Rumunija je izvozila v juliju 119.907 ton žitaric, od tega je šlo v Nemčijo 117.191 ton, da je bila Nemčija skoraj edini kupec romunskih žitaric.

Madžarska je začela na vse načine pospeševati kulturo oljaric. Dosegla je, da se sedaj še enkrat toliko kmetovalcev goji oljarice kakor pred enim letom.

Med Španijo in Argentino je bil dosežen sporazum, po katerem bo Argentina dobavila Španiji 150.000 ton koruze ter večjo količino bombaža v zamenjavo za železniški material, v prvi vrsti za tračnice.

Proizvodnja bombaža v Turčiji

Nemški dopisni urad poroča, da je znašala letošnja proizvodnja bombaža v Turčiji 80.000 bal. Iz lanskega leta pa so ostale še velike zaloge, da ima Turčija za trg 105.000 bal bombaža. Od te količine je Turčija dosedaj prodala 50.000 bal. Velike količine je prodala Rumuniji, približno 20.000 bal, in sicer po zelo visokih cenah.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.